Om värderingen av varuuttag i rörelse

av länsrevisor Magnus af Ekenstam

Varuuttaget i detaljhandelsledet brukar i taxeringsarbetet ägnas mesta intresset och antalet detaljaffärer i landet utgjorde vid 1951 års företagsräkning totalt 82.911. Varuuttagen i livsmedelshandeln är mest betydelsefulla, eftersom möjligheterna att där göra uttag vanligen är av en helt annan storleksordning än i fråga om detaljhandeln i övrigt. Då redan antalet butiker för speceri-, mjölk- och köttvaror enligt härtill fogad bilaga 1 utgjort nästan 40 procent av hela antalet detaljaffärer, torde sannolikt andelen av uttagen i nämnda butiker vara långt högre än 40 procent av samtliga uttag i detaljhandelsledet.

Med hänsyn härtill men även till svårigheten att fastställa uttagens omfattning och värdesättning inom livsmedelshandeln, kommer i första hand dess förhållanden att tjäna som utgångspunkt i denna artikel.

Prissättningen är naturligtvis av grundläggande betydelse för värderingen av varuuttag. I anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen föreskrives: "Värdet av produkter, varor eller andra naturaförmåner, som ingå i lön eller annan inkomst, skall beräknas efter det pris, som i orten gällt, därest det varit fråga om att för penningar förskaffa sig dem. Kan ej dylikt pris direkt angivas, skola nyttigheterna upptagas till det belopp, som med hänsyn till föreliggande förhållanden kan beräknas hava åtgått, om de skolat gäldas i penningar, eller, då fråga är om produkter eller varor från egen jordbruksfastighet eller egen rörelse, det belopp, som det kan beräknas, att den skattskyldige skulle hava erhållit vid försäljning under jäm-

---

problemet i hela dess vidd, förefaller det därför som om man i varje fall av folkpsykologiska skäl allvarligt bör överväga en övergång till ett indirekt skattesystem över hela linjen, framför den nuvarande blandningen av direkta skatter till den övervägande delen och indirekta till den mindre. De olägenheter som ur kontrollsynpunkt vidlåda även ett indirekt beskattningssystem torde vara betydligt färre än det direkta systemets. Fixa skatter på skilda varuslag torde dessutom vara åtskilligt lättare och smidigare att indriva än direkta skatter. I de länder som redan bygga på det indirekta skattesystemet synas erfarenheterna icke jäva dess företräden.

Det är ett i sanning märkligt hårt och envist motstånd som på flera håll hos oss rests mot tanken på en övergång till den indirekta beskattningen. Då man härvid varkunnar sig över de ekonomiskt svaga i samhället, rör det sig sannolikt om något som skulle kunna kallas en diversionsmanöver. Att kompensera det ekonomiskt svagaste skiktet i erforderlig utsträckning, kan nämligen inte rimligtvis föranleda några oöverkomliga svårigheter vilket av de bägge beskattningssystemen man än väljer.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

förbara förhållanden av motsvarande kvantiteter." Enligt den först citerade meningen skall tydligen konsumentpriset vara grundläggande för prissättningen. Självklart bör kontantpriset med hänsyn tagen till återbäring godtas. Därför att rörelseidkaren vanligen inte handlar kontant i den egna affären, synes han vidare inte böra komma i sämre ställning än sådana av de egna kunderna, som erhåller högre rabattsats på grund av kontanta engångsinköp av viss storleksordning. Om butiksanställda erhåller förhöjda rabatter, synes rörelseidkaren emellertid inte ha rätt tillgodoräkna sig samma rabatter vid värderingen av sina varuuttag. Att de anställda enligt 32 § 3 mom. sista stycket kommunalskattelagen inte beskattas för ifrågavarande rabatter, synes ha skett för att undvika tvister om bagatellbelopp, och för att inte försvåra arbetsgivarnas redovisning å löneuppgifterna för de anställdas förmåner vid taxering. Trots dessa skäl torde de strängare reglerna för rörelseidkaren te sig oförklarliga.

Förekommer i en detaljaffär både detalj- och partihandel torde det inte vara att anse som självklart, att detaljpriset skall följas vid uttag av partihandelsvaror. I det enda referat, som tycks finnas i fråga om värdesättningen av varuuttag, RÅ 1932: ref. 54, är rubrik och innehåll föga klarläggande beträffande prissättningen. Det gällde uttag ur en kolonialvarugrosshandel, där visst vinstpålägg fastställdes. Avgörande för partihandelspris som norm för vissa uttag torde väl vara frågan om förutsättningen för försäljning till partipris "under jämförbara förhållanden av motsvarande kvantiteter" kan anses uppfylld.

En av de svåraste frågorna vid värderingen av egna varuuttag är prissättningen på inkuranta varor. Som förklaring till låga värderingar brukar särskilt i livsmedelsbranschen ofta åberopas förekomsten av inkuranta varor av stor omfattning. Om varor av samma inkuransgrad saluförs, vållar naturligtvis värdesättningen av uttag av sådana varor ingen större svårighet. Är inkuransgraden på varor till det egna hushållet större eller tas alla inkuranta varor till hushållet utan någon försäljning, blir prisbedömningen betydligt svårare. Ur lönsamhetssynpunkt ställer det sig naturligtvis för rörelseidkaren förmånligast att i det egna hushållet förbruka sådana varor, som kanske bara på grund av en förändring av utseendet fått ett lägre försäljningsvärde. En försämring av varan kan inträda på grund av lagringstiden ifråga om bröd eller frukt eller på grund av hanteringen, vilket kan gälla ägg, paketerade varor eller ost och kött. I de båda sistnämnda fallen kan bara kantbitar återstå. Nu uppräknade varor har ofta fullgott bruksvärde men ett i förhållande till de kuranta varorna väsentligt nedsatt allmänt saluvärde. Ifråga om textilvaror, som blivit omoderna eller blekts, torde även bruksvärdet påverkas i högre grad, då som regel varans brukbarhet är beroende av utseendet. Inkuransens omfattning växlar självklart med sådana omständigheter som affärsrörelsens art, dess lagringsmöjligheter och rörelseidkarens förmåga att avväga inköpen.

Rörelseidkaren har att efter bästa förmåga värdesätta de inkuranta varorna och får sålunda inte låta dem utan redovisning ingå i hushållet, därför att de inte saluförs. Men vilka principer skall användas vid värdesättningen av dessa varor, vars inverkan på naturaförmånens totalvärde bland rörelseidkarna ofta tillmäts stor be-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

tydelse? Det torde först böra fastslås, att de varor i form av ägg, kött, ost och frukt, där inkurans uppges förekomma, tillhör dyrare livsmedel. Dessa kan följaktligen komma att användas i större utsträckning i rörelseidkarens än i andras hushåll. Inverkan av prisreduktionen behöver till följd av ökningen i varukvantitet därför inte slå igenom bland de totala hushållskostnaderna i samma utsträckning som hos en löntagare med valfria inköp av inkuranta varor.

Som grund för värdet av sådana inkuranta varor, som inte saluförs i affären, torde rätteligen böra läggas priset av den villigaste köparen men det förefaller rimligt, om priset får reduceras, såvida rörelseidkaren kan ha befunnit sig i ett tvångsläge. Måhända finns det rörelser och situationer, där företagaren ur lönsamhetssynpunkt anser sig tvingad använda inkuranta varor eller använda varor, som visserligen ännu inte blivit inkuranta, men som inte tål vidare lagring, såsom bröd, frukt eller liknande. Han kan måhända tvingas använda varorna till leda. Det förefaller inte oberättigat att hänvisa till ett rättsfall, där köparens handlingsfrihet på ett i någon mån motsvarande sätt varit beskuren. Att märka är emellertid, att rättsfallet gäller inkomstbeskattning av tjänst. "W. som var anställd hos Sv. Aeroplan AB, hade av bolaget inköpt en Saab-bil till ett underpris av 980 kr. Denna förmån förklarades i princip utgöra skattepliktig intäkt men ansågs något värde att beskatta icke kunna åsättas med hänsyn till förhållandena på bilmarknaden samt de av bolaget i samband med köpet stipulerade villkoren. Det upplystes, att det pris, som W. fått betala, låg över generalagentens pris, att köp av anställda endast finge ske under lågsäsong, då även återförsäljare brukade lämna betydande rabatter, samt att bilen icke finge säljas av den anställde under ett års tid utan att först hembjudas till generalagenten." RÅ 1956: 1269.

Förekomsten av inkurans inom livsmedelshandeln kommer genom övergången till paketering även av kött och ost och genom frysdiskar sannolikt successivt att minska och i en del fall försvinna men för frukt torde den dröja kvar. Inom modebetonade branscher är problemet mest betydelsefullt och kommer som bekant till uttryck i realisationer.

Hur skall varuuttagen redovisas i räkenskaperna? Att de måste redovisas synligt dag för dag framgår av 6 § bokföringslagen. Enligt denna skall nämligen affärshändelserna införas dagligen post för post och vidare skall den bokföringsskyldiges uttag eller insättningar i pengar eller eljest på ett klart och överskådligt sätt lämnas. Det strider följaktligen mot bokföringslagens bestämmelser, om varuuttagen redovisas utanför räkenskaperna.

I det ursprungliga förslaget till bokföringslag år 1926 angavs: "Bokföringen skall sålunda på klart och överskådligt sätt lämna upplysning om ... mängd och värde av varor, som den bokföringsskyldige för eget behov uttagit ur rörelsen." Motsvarande bestämmelse om specifikation av uttagna varor saknas i gällande lag. Rörelseidkaren kan ha anledning fråga sig, om han skall behöva påta sig besväret med att föra en särskild kontrabok över uttag istället för att i likhet med kunderna betala varuuttagen kontant. Självklart skulle i så fall dessa kontantlikvider redovisas skilda från kontantkassan i övrigt och med dag för dag angivna belopp. Då kontraböcker numera brukar föras och handelsundervisningen även synes ha ut-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

gått härifrån skulle möjligen en fullständig hushållsbokföring bäst anses motsvara bokföringslagens krav enligt nu gällande god köpmannased. Det är emellertid inte osannolikt, att kontraböcker i första hand förekommer för att vid taxering möta skönsmässig uppskattning av varuuttagen. Härvid tillmäts de ett helt annat bevisvärde än en kontantredovisning å särskilt konto dag för dag.

Vid anteckning i kontrabok måste naturligtvis noteringen om olika varor och kvantiteter ske lika noggrant som för en vanlig kund. Är det fråga om egna varuuttag av obetydlig storlek eller om uttag i en eller ett par poster om året, där kontrabok inte används för kunderna, bör specifikation av varuuttagen kunna ske på annat sätt.

Att föra kontrabok över rörelseidkarens uttag torde ofta visa sig vara betydligt mer krävande än då det gäller kunder. Om rörelseidkaren har affären och hemmet i samma hus, vilket inte sällan gäller exempelvis lanthandel, samlas ofta inte inköpen till ett enda tillfälle på dagen och uttagen kan dessutom ske av olika personer inom hushållet, utanför affärstid etc. Om det visat sig, att hushållsbokföringen varit otillfredsställande, måste en beräkning av naturaförmånernas värde vid taxering ske.

Efter vilka normer skall en sådan uppskattning ske eller är det möjligt att likrikta varuuttagen inom livsmedelshandeln? Att värdet av den anställdes fria kost likriktas vid taxering oavsett kostens art beror på bristen på valmöjlighet för den anställde kostmottagaren men även på källskatteförfarandet och behovet av någorlunda enkelhet vid taxering av tjänsteinkomsttagare överlag. Även förmånen av bostad i egen fastighet likriktas och värdena graderas med hänsyn till befintligheten av vatten, avlopp samt värmeledning. Värdena avser bostäder i icke uppvärmt skick av genomsnittlig beskaffenhet. Vid avvikelse från genomsnittet heter det i vissa länsanvisningar "böra värdena jämkas uppåt eller nedåt. Särskilt bör jämkning uppåt ske för moderna bostäder av god beskaffenhet." I orter, där hyresmarknad existerar, skall bostadsvärdena emellertid uppskattas med ledning av ortens pris för jämförliga bostäder. Där värdet på varuuttag i exempelvis livsmedelsbranschen inte kan styrkas, är det inte lika enkelt som i fråga om kost till anställda eller bostäder att åstadkomma en mall. Rörelseidkaren anser ofta för sin del varuinköpen från någon av kunderna, som lever under motsvarande omständigheter, utgöra ett lämpligt jämförelsematerial. Häremot kan emellertid invändas, att rörelseidkaren knappast torde känna till omfattningen av kundernas ströinköp i andra affärer och vidare att kunderna inte lär vara lika väl orienterade om den enskilda butikens förmåga att tillgodose olika behov som den egna företagaren. Därtill kommer naturligtvis, att omständigheterna olika konsumenter emellan är alltför ogripbara för att annat än i rena undantagsfall tillåta jämförelser.

Rörelseidkaren söker som nämnt i största möjliga omfattning tillgodose sitt varubehov från den egna affären. Till lanthandeln kan leverantören sälja sådana varor, som normalt inte ingår i butiken. Det ställer sig självklart ekonomiskt fördelaktigast för rörelseidkaren, att så mycket som möjligt tillgodose sina varubehov genom uttag i den egna butiken, då han där i jämförelse med en fristående kund erhåller en rabatt, som normalt motsvarar

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

det vid taxering beräknade vinstpålägget vid varuuttagen minskat med marginalskatten.

Rörelseidkaren framhåller till sist ofta vid en jämförelse med kundernas inköp, att han med hänsyn till de med en rörelse förenade riskerna måste föra ett sparsammare levnadssätt än tjänsteinkomsttagaren. Vissa undersökningar styrker, att rörelseidkares sparande är relativt större. (Ekonomisk Revy 1958:3 s. 165).

Rent allmänt bestäms en konsuments efterfrågan av det till konsumtion disponibla beloppet, varupriserna och smaken. Utrymmet medger endast att med några ord beröra ifrågavarande tre faktorer. Att utgiftsandelen för den oumbärliga konsumtionen vid viss nivå av inkomsten börjar sjunka med stegrad inkomst är välbekant. Vid en prognos (Industriens Utredningsinstitut) för konsumtionens förändringar i landet från år 1955 till år 1965 har man räknat med att en årlig inkomststegring med 2 procent kommer att medföra en procentuell volymminskning för hela perioden ifråga om potatis och rotfrukter med 15 procent samt mjöl och gryn med 6 procent men en producentuell volymökning av grönsaker och frukt med 36 procent, bröd och bakverk med 25 och tobak med 20 procent.

En allmän prisstegring inom livsmedelshandeln betyder under i övrigt lika förhållanden för kunden en realinkomstsänkning. Om konsumenten trots prisfördyringen vill hålla livsmedelskostnaderna konstanta, kan detta ske antingen genom övergång till livsmedel av annan och billigare art eller genom att använda lägre kvalitet av alla eller vissa livsmedel. Om priset på en enskild vara istället stigit, kan övergången ibland ske till ett substitut.

Folks tycke och smak är i högsta grad individuell och låter sig inte siffermässigt avläsas. En konsumtionsprognos för en konsumentgrupp kan inte sällan visa sig ohållbar på grund av en förändrad smakriktning.

För att överslagsvis beräkna riktigheten av det vid taxering angivna värdet på varuuttagen måste följande tre omständigheter vara någorlunda kända.

1. Vilka varor har kunnat uttas.
2. Vilka kvantiteter kan beräknas åtgå.
3. Av vilken kvalitet har varorna varit.

Om framställningen i fortsättningen uppdelas efter dessa frågeställningar, bör man dock tänka på att individuella olikheter ifråga om inkomststandard, kostvanor eller förmåga att tillvarata livsmedel vid matlagning kan påverka uttagen på ett i hög grad varierande sätt både ifråga om sortiment, kvantitet och kvalitet. Framställningen kommer vidare av tidigare anförda skäl att i huvudsak begränsas till livsmedelshandeln.

De uttagna *varuslagen* varierar uppenbarligen med olika butikstyper exempelvis vanlig speceriaffär, speceri i förening med mjölk- eller köttaffär (dubbelbutik), speceri-, mjölk och köttaffär (trippelbutik) och lanthandel. Vid en undersökning (undersökningen utförd av ett marknadsundersökningsinstitut) år 1956 visade det sig, att 75 procent av speceri- och lanthandeln förde charkuterivaror, 60 procent hade djupfryst och 46 procent mjölk. Från ingången av år 1960 torde vidare en övergång till försäljning av tobak i större omfattning komma att ske. Genom att numera kyldiskar för vacuumförpackade köttvaror av olika slag och ofta även frysdiskar för djupfrysta varor finns, kan varuuttagen ur samma affär många gånger omfatta praktiskt taget allt i livsmedel. Den tidigare speceriaffärens snabba om-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

vandling har åstadkommit en motsvarande ändring av varuuttagens storleksordning och betydelse i det enskilda fallet.

I den fullständiga lanthandeln kan företagaren förse sig med textilvaror, färger och byggnadsvaror och behöver måhända bara i huvudsak köpa klänningar, kostymer och skor.

På *bilaga 2* har angivits fördelningen av en konsuments inköp på olika varuslag. Bilagan täcker inte alla livsmedel i ett normalhushåll. Den rena vardagsmaten får naturligtvis en helt annan sammansättning vid fester, men *redan till vardags* förekommer i många hem pilsner och läskedrycker, tobak, bananer och sötsaker. Härtill kommer alla *varuslag utom livsmedel* som tobak, medel för tvätt, rengöring och kroppsvård; glas och porslin; husgeråd och verktyg; bensin och olja och färger. Skor, textilvaror och radioapparater utgör *konsumtionsvaror av en helt annan varaktighet*.

Vilka *kvantiteter* kan beräknas åtgå?

Det är betydelsefullt, att utöver familjen personer som ingått i kosthållet tas med vid en uppskattning av naturaförmånerna. Hänsyn måste vidare tas till kosttagarnas ålder och kön, och härför lämnar de å bilaga 3:I angivna konsumtionsenhetsskalorna viss vägledning. Vid en schablonberäkning måste vidare hänsyn tas till sådana omständigheter som gäster och gåvor till bekanta i form av varor. Svårigheten att beräkna värdet av sådana uttag ligger i öppen dag.

Relativt låga värden på varuuttag kan ha sin förklaring i tillgång till produkter utanför rörelsen i form av exempelvis fisk, kött och trädgårdsprodukter, förekomsten av skolmåltider eller nedsatt konsumtion på grund av sjukdom.

Betydelsen av riktiga kvantiteter kan belysas därmed, att årskostnaden för rökning i många familjer går upp till 1.000 kr eller däröver per år.

Varornas *kvalitet* har tidigare berörts, särskilt i fråga om inkurans. Några ord bör också sägas om anställdas kost, som i huvudsak förekommer i lanthandeln. Rörelseidkaren torde härvid vara hänvisad till uppskattning, då det är omöjligt att särskilja denna kost från uttagen för rörelseidkarens familj i övrigt. Om samtliga uttag redovisas på kapitalkontot, är det emellertid inte riktigt att överföra en tredjedel till omkostnadskontot vid exempelvis ett hushåll på tre vuxna, av vilka en är anställd. I samtliga uttag torde nämligen under hänvisning till vad tidigare anförts finnas medtagna en hel del varor, som inte tillhör anställds kost i egentlig mening. Länsanvisningarna brukar lämna vägledning om det värde, till vilket den anställdes kostavdrag kan uppskattas samt kostens värde vid den anställdes taxering. Att sistnämnda värde är högre än det hos rörelseidkaren avdragsberättigade, sammanhänger med kostnaderna att bereda och servera maten.

I det nutida taxeringsarbetet börjar schablonvärden bli en allt vanligare företeelse, som medverkar till att förenkla arbetet och åstadkomma ökad likformighet. Beträffande varuuttag i livsmedelshandeln skulle man däremot kunna påstå, att det knappast existerar normalfall. Fastställes ett schablonvärde skulle det sannolikt behöva kompletteras, inskränkas och modifieras på ett sätt, som kunde göra användbarheten diskutabel.

Om en schablon inte tillämpas, måste taxeringsnämnden emellertid ha de allmänna ekonomiska sammanhangen och tendenserna vid värdesättning klara för sig. Utan schablon ställs nämnden många

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

gånger inför uppgiften att utföra något liknande en konsumtionsanalys med rätt många obekanta. Härvid får man emellertid ta fasta på den vägledning, som kontraböckerna lämnar. De förs ju även därför att rörelseidkaren själv skall kunna beräkna sin rörelses lönsamhet. Man får heller inte förbise, att företagaren många gånger får underkasta sig samma kontroll som de anställda i fråga om fullständighet i redovisning av varuuttagen.

Det kan ifrågasättas, om inte varuuttagen skulle bli riktigare, om de mer regelbundet omprövades med ledning av kontraböckerna och sådana omständigheter som index, sortiment och antal hushållsmedlemmar. Har de individuella förhållandena för en rörelse inte alltför långt tillbaka i tiden blivit fixerade, bör det inte vålla taxeringsnämnderna större svårigheter framdeles pröva ett förändrat värdes skälighet.

Omvandlingen av detaljhandeln i vissa fall och inte minst den allmänna inflatoriska utvecklingen ökar i vart fall i det enskilda fallet betydelsen av en riktig värdesättning av varuuttagen.

Bilaga 1.

Antal företag inom livsmedelshandel.

(Sveriges officiella statistik. 1951 års företagsräkning.)

Rörelse	Antal företag	Omsättning i tkr.		Antal anställda	
		Partihandel	Detaljhandel	tjänstemän	arbetare
Specerier, även m. chark.varor i kyldisk o. bosättn.art.	7.433	28.655	911.404	2.101	10.863
Kött o. d. egen styckning, även med specerier	2.156	8.550	346.189	799	5.140
Kött m. m. samt tillv. av charkuterivaror	1.338	17.352	155.445	417	4.610
Mjölk och bröd, även med specerier	4.382	2.307	430.294	950	5.507
Specerier och mjölk (dubbelbutik)	1.639	483	272.400	363	3.256
Mjölk och kött, även m. tillv. av charkuterivaror (dubbelbutik) ..	116	351	21.588	50	279
Specerier, mjölk och kött m. tillv. av chark. (trippelbutik)	1.404	5.597	518.424	2.520	8.102
Specerier och kött, även m. tillv. av chark.-varor (dubbelbutik)..	646	2.307	183.131	597	2.734
Div. ej spec. komb. dubbelbutik ..	215	1.508	58.953	155	802
Div. ej spec. komb. trippelbutik ..	231	5.103	152.620	719	2.331
Lanthandel	10.825	38.989	1.574.843	3.544	15.071

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

Bilaga 2.

Årsförbrukning för fyra konsumtionsenheter enligt priserna i november 1958.

(Ur "Mat som är värd sitt pris" utgiven av Skattebetalarnas förening).

	1. Kost till billigt pris		2. Kost till moderat pris	
	4 vuxna	1 vuxen	4 vuxna	1 vuxen
Mjölk	1.040	260	1.040	260
Grädde, ost, ägg o. margarin	364	91	468	114
Kött*	676	170	1.300	325
Fisk	364	90	520	130
Grönsaker	364	90	468	117
Frukt	572	143	640	160
Konserver, saft	208	54	208	52
Kaffebröd	468	117	468	117
Specerier	1.092	273	1.196	299
	5.148	1.288	6.308	1.574
		105/mån.		130/mån.
		3,50/dag		4,30/dag

Anm. 3.000 kalorier per dag och person beräknas. I båda uppställningarna ingår margarin men inte smör och en apelsin per dag och person. I ingendera förslaget ingår öl eller läskedrycker eller mat till gäster.

Bilaga 3: I.

Konsumtionsenhetsskalor.

(Hämtat från meddelande nr 5/1940, sid. 10, från Statens institut för folkhälsan.)

Män		Kvinnor	
år	kalorier m. m.	år	kalorier m. m.
0—1	0,3	0—1	0,3
2—3	0,4	2—3	0,4
4—6	0,5	4—7	0,5
7—8	0,7	8—10	0,7
9—10	0,8	11—13	0,8
11—12	0,83	14—19	0,83
13—15	1,0	vuxen	0,83
16—19	1,2		
vuxen	1,0		

Anm. Med en konsumtionsenhet, KE, avses dagsbehovet för en vuxen man, d. v. s. 3.000 kalorier.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50

Det norska skattesystemet. En översikt

av byrådirektör B. Sandström

Även om de norska beskattningsreglerna stundom uppvisa stora likheter med motsvarande bestämmelser i Sverige, finnas dock betydande olikheter, icke minst i fråga om taxeringsorganisationen.

Taxering för inkomst och förmögenhet åsättes genom "ligning", vilket ord egentligen innebär, att man fördelar skatten på de skattskyldiga efter vars och ens skatteförmåga (evneprinsippet). I varje kommun (herred) finnes i regel ett taxeringskontor (ligningskontor), vilket föreståes av en taxeringschef (ligningssjef), som är ledamot av taxeringsnämnden (ligningsnevnd) och som utarbetar förslag till taxering. Taxeringsnämndens övriga ledamöter väljas för fyra år i sänder av kommunalstyrelsen, som också utser nämndens ordförande.

Besvär över åsatt taxering i första instans skall — något som måhända förefaller en svensk läsare egendomligt — anföras till taxeringsnämnden och först sedan denna avgjort besvären, kan nya, skriftliga besvär anföras till övertaxeringsnämnden (overligningsnevnd). Sedan denna fattat beslut i besvärsmålet, är besvärsvägen i regel stängd, även om det finnes flera överordnade taxeringsinstanser, t. ex. fylkesskattestyrelserna.

För vart och ett av Norges tjugo fylken finnes en fylkesskattestyrelse, som är den högsta taxeringsinstansen inom fylket. Ordföranden i fylkesskattestyrelsen är fylkesmannen (med ungefär samma funktion som en svensk landshövding) och vid dennes sida i beskattningsärenden står en skatteinspektör, vilken är chef för det fylkesskattekontor, som upprättats i anslutning till fylkesskattestyrelsen. Vid

---

Bilaga 3: II.

Preliminära resultat från socialstyrelsens konsumtionsundersökning beträffande levnadskostnaderna år 1958.

(Förhandlingsberedningen 18.2.1959 Nr VIII, Jordbruksnämnden).

Yrke	KE	Livsmedel kr	Drycker o. tobak kr	Kläder o. skor kr	Inventarier o. husgeråd kr
Jordbrukare	—	4.704	252	960	900
Andra företagare	—	4.080	648	1.128	732
Högre tjänstemän	—	5.796	840	2.424	2.364
Lägre tjänstemän	—	3.816	576	1.464	1.488
Arbetare	—	3.900	564	1.200	876

Anm. Jämförelser kan icke utan vidare göras mellan konsumtionsuppgifterna per hushåll, eftersom hushållens storlek varierar mellan olika socialgrupper och olika landsdelar. Jämförelser av konsumtionen per hushållsmedlem eller per konsumtionsenhet (enligt kaloriskalan) är icke heller invändningsfria. Uppgifter om åldersfördelningen inom hushållen saknas i den preliminära bearbetningen av undersökningsmaterialet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:53:50